

Kloosterkerk – 11 oktober 2020 – 19^e zondag na Pinksteren

Genesis 9: 8-17 en doop

ds. Marja Flipse

Gebed om ontferming

U hebt het beloofd, God:
de regen die tegen de ramen beukt
is nooit meer het begin van een zondvloed,
maar hemels water dat leven geeft en groei.
Toch zijn we bang,
want als U onze wereld niet doet verdrinken,
dan zijn wij daar zelf heel goed toe in staat.
Geef ons dan oog
voor wat groeit in het verborgene,
voor de aarde die toch zijn vrucht geeft,
de goede aarde die nog altijd goed is
en onverstoorbaar
de kiem van de toekomst in zich draagt.
Zo bidden wij U:
Heer ontferm U...

U hebt het beloofd, God:
als de wolken zich samepakken
en de dreiging van zwaar weer over ons heen hangt
staan we er niet alleen voor.
Toch zijn we bang
en durven we ons niet voluit te geven aan de ander.
Geef ons dan de moed
om liefde zwaar te laten wegen
als wij krampachtig onze eigen zekerheden beschermen.
Liefde die opweegt tegen het lijden,
die ruimte geeft waar onze wereld krimpt
en we elkaar verwaarlozen,
die uitdaagt tot solidariteit.
Zo bidden wij U:
Heer ontferm U...

U hebt het beloofd, God:
als uw licht wordt gebroken
komen wij niet in het donker te staan,
maar zien we de veelkleurigheid van de regenboog.
En U ziet het ook.

Toch zijn we bang
om onszelf te verliezen.
Help ons dan vertrouwen
dat wij geroepen zijn om te leven
in verbondenheid en diversiteit;
dat de liefde die wij mogen ontvangen
genoeg is voor iedereen;
dat uw verbond met ons
zo wonderlijk ruim en bevrijdend mag zijn.
Zo bidden wij U:
Heer ontferm U...

Preek

Als je iemand snel goed wilt leren kennen,
en je luistert aandachtig naar het verhaal dat diegene je vertelt,
dan is er een sleutel
die je bijna altijd, eigenlijk ongemerkt,
wordt aangereikt.

Die sleutel is
hoe iemand zijn of haar eigen leven
verdeelt in 'voor' en 'na'.

Voor de oorlog. Na de oorlog.
Voor de operatie. Na de operatie.
Voor het overlijden. Na het overlijden.
Voor de scheiding. Na de scheiding.

Zo'n mentale scheidslijn
draag je met je mee.
Die kleurt het beeld dat je van je eigen leven hebt,
werpt soms een schaduw achteruit of vooruit.

Daar hangt pijn aan vast, of verdriet,
boosheid soms, teleurstelling,
of juist dankbaarheid en een gevoel van bevrijding.

We zijn met elkaar geschiedenis aan het maken, hier en nu.
Steeds vaker hoor je iemand het zeggen,

‘voor corona’.

Als er een ‘na corona’ komt,
dan zal dat een beladen begrip zijn,
met voor iedereen een persoonlijke lading.
Een steno voor alles wat we nu doormaken.

Als Zeeuwse van een zekere generatie
ben ik opgegroeid met ergens op de achtergrond
altijd het besef dat er een ‘voor de ramp’
en een ‘na de ramp’ was.

Over de watersnoodramp van ’53 zelf
werd nooit veel gepraat.
Dat was te moeilijk, en is het voor velen nog steeds.

Maar als je iemand over ‘na de ramp’ hoorde praten,
dan wist je al genoeg.
Dan had je de sleutel in handen,
al kon je het slot beter dicht laten.

De wereld van het Oude Testament
heeft ook zo’n ‘voor’ en ‘na’.
Lang voordat we de geschiedenis
begonnen te verdelen in ‘voor Christus’ en ‘na Christus’
was er al een ‘voor de zondvloed’ en ‘na de zondvloed’.

Het lijkt bizar dat zo’n ingrijpende gebeurtenis
met zulke verstrekkende gevolgen
al zo heel erg voorin het eerste boek van de bijbel voorkomt.

Toch is het verhaal daar wel op zijn plaats.
De eerste 11 hoofdstukken van de bijbel
zetten het speelveld uit
waarop de geschiedenis gespeeld gaat worden,
spannen vast het doek
waarop de geschiedenis geschilderd gaat worden.

En een geschiedenis is geen geschiedenis
zonder ‘voor’ en ‘na’.

De oerverhalen zijn stuk voor stuk ontstaan
vanuit de behoefte om iets ‘wat nu eenmaal zo is’

te duiden,
in deze werkelijkheid een plaats te geven.

Waarom is de mens zo?
Wat is dit voor een wereld waarin we leven?

Zo komt in de scheppingsverhalen
de rol van de mens als bewerker
en bewaarder van de aarde aan de orde.

Zo wordt de zwaarte en moeite van het menselijk leven
uitgelegd als een consequentie
van menselijk gedrag,
namelijk de neiging om precies te doen wat nou net niet mag
en te eten van de verboden vrucht.

Zo komen jaloezie, ruzie, doodslag en leugen
en allerlei andere menselijke trekjes
al vroeg om de hoek kijken
in het verhaal van Kain en Abel.

En dan, nauwelijks een paar hoofdstukken
na het scheppingsverhaal waarin God zag
dat alles wat hij had gemaakt, goed was,
volgt het verhaal van Noach.

Dat verhaal begint ermee
dat God nog eens goed naar de aarde kijkt
en ziet dat die inmiddels bedorven is.
En wat is onmiddellijk Gods reactie?
Weg met die hap.

Nu moet ik wel zeggen
dat dit nou niet direct een verhaal is
waarin God zich van zijn meest sympathieke kant laat zien.

Er staat niet eens precies
waar de mensheid het nou eigenlijk helemaal aan te danken heeft,
die zondvloed.

De populatie van de aarde is gegroeid,
en daarmee is ook het kwaad toegenomen.

Ja, dat krijg je nu eenmaal
als je mensen samen op de aarde zet.

Maar God, die immers alles zo had gemaakt
dat het goed was,
kan het niet aanzien.

De mens, die toch echt volgens Gods bedoeling
en naar Gods beeld is geschapen,
wordt nu wel heel erg menselijk. Te menselijk.

Het doet zijn hart pijn,
dat God de mens heeft gemaakt, staat er.
En met de rest van de levende wezens
heeft hij het bij nader inzien ook helemaal gehad.

Tja, wat moet je daar van denken,
zo'n God die zijn schepping de vernieling in jaagt?

Ik lees het zelf als het verhaal van een ouder
voor wie het ouderschap even helemaal te veel is.
Een alleenstaande ouder
met een onhandelbare peuter
die continu zijn grenzen aan het verkennen is.

Daardoor kan je best wel eens
in een diepe depressie raken.
En misschien ook wel eens iets zeggen of doen
waar je later spijt van krijgt.

En dan moet je het goed maken
en zorgen dat het niet weer gebeurt.

Dat staat er allemaal niet natuurlijk,
maar daar kom ik op
want het mooie aan dit verhaal
is dat God niet zomaar op de reset-knop drukt
en een tweede poging doet.

Ik geef toe,
het verschrikkelijke aan dit verhaal is dat bijna de hele mensheid
en bijna het hele dierenrijk uitsterven –

maar God begint niet met een schone lei.

God begint toch nog, toch weer,
met een man en een vrouw en hun kinderen
en met 2 exemplaren van ieder dier
dat oorspronkelijk was gemaakt.

Want, als je het je ondanks alles toch nog kunt herinneren,
eens zag God dat het goed was.
En wat er ook gebeurd is,
van beide kanten,
het is nog steeds goed.

De relatie is hier niet
die van een pannenkoekenbakker
van wie de eerste pannenkoek een beetje klef en vet is uitgevallen
en die hem daarom maar in de prullenbak gooit,
want de tweede gaat altijd beter.

Dit is een ouder
die er echt even helemaal doorheen zit met zijn kind
en toch nooit loskomt
van die onontkomelijke, onvoorwaardelijke liefde
die altijd het fundament van alles is.

Waarom zouden de – overigens briljante –
bedenkers van de oerverhalen
zich God nou zo voorgesteld hebben?

Wat is de zin van zo'n verhaal,
prachtig maar ook gruwelijk,
wat de prille geschiedenis tussen God en ons
al meteen in tweeën snijdt?

Ik denk dat het ons de vrijheid geeft
om ons leven 'na de ramp'
te ervaren als een stabiel leven.

Een leven waarin we voor altijd zeker kunnen zijn
van die onlosmakelijke band
tussen ons en onze Schepper.

Dat ligt allemaal al besloten
in die naam 'Noach'.

Daarin klinken in het Hebreeuws
echo's door van rust –
tot rust komen, zoals de ark die eindelijk weer vaste grond vindt.
Rust brengen,
zoals Noach die een offer brengt als hij weer op het droge staat,
en dan staat er, "God rook de geur van rusten."

In het 'voor de ramp' en 'na de ramp'
van ons leven met God
kennen wij alleen het 'na de ramp'.
En dat is goed,
want dat is wat een ouder zijn kind van harte gunt.

Maar in de doop
spelen we de ramp heel even na.
Niet omdat er iets mis is met de dopeling
dat rechtgezet moet worden –
op welke leeftijd dan ook –

maar omdat het een groot geschenk is,
die belofte van God,
en omdat we daar best even bij stil mogen staan.
En dat kun je het beste doen door het te beleven.

Die belofte
dat wolken geen zondvloed meer aankondigen,
dat na regen weer gewoon zonneschijn komt,
dat onze wereld gedragen wordt.

In de doop gaan we door het water,
door de ramp heen.

Dan pas weten we echt wat het betekent
dat we onze blik naar boven mogen richten
en dat we daar dan een bont spektakel van kleuren zien
als teken van uitbundige liefde en oneindige trouw.

Dan pas begrijpen we
dat we de zin niet moeten zoeken

in het ongerepte, in de perfectie,
maar in het licht dat zijn kleur toont
juist doordat het gebroken wordt.

Dan mogen we opnieuw beginnen,
niet omdat het oude leven een mislukking was,

maar omdat het zo goed was
dat het opnieuw, voorgoed,
bevestigd mag worden,
een kunstwerk met liefde gesigneerd
door de hand van de Schepper.

Gebeden

Trouwe God,
voor wie ons leven er ten diepste toe doet,
we danken U voor die keren
dat wij kopje onder gingen
en toch weer boven kwamen,
en we bidden voor wie daar niet de kracht toe heeft.

Voor iedereen die een zondvloed heeft meegemaakt bidden wij,
een ramp die het leven in 'voor' en 'na' heeft verdeeld.
Voor wie een naaste zag verdrinken
in een trauma, in een verkeerde keuze,
in de stress van alledag,
voor wie deze wereld ziet ondergaan
en zich machteloos voelt
tegenover de golven van geweld,
onrecht en ellende –
dat uw verbond met uw schepselen,
met mens en dier,
vaste grond mag zijn.

Voor wie zich pijnlijk, of met dankbaarheid,
bewust zijn
van de verantwoordelijkheid die ze dragen
voor kinderen, voor ouders,
voor een naaste, op het werk.

Voor wie een belofte hebben gedaan

of mogen ontvangen bidden wij.
Dat wij trouw mogen durven zijn
en de trouw van de ander op waarde mogen schatten.
Dat wonden van ontrouw mogen genezen
en bitterheid mag slijten.

Voor [onze dopeling vandaag en haar zusjes],
dat ze zich gedragen mogen weten
door uw liefde,
als ze groeien en hun weg vinden in de wereld,
en voor [de ouders van de dopeling]
voor wijsheid, vreugde en veerkracht,
dat zij het wonder van het leven
mogen blijven zien als door de ogen van een kind.

Wij zoeken uw nabijheid
voor onszelf en onze naasten
en voor hen die ver van ons afstaan.
Wees met (...)
dat zij zich geliefd, gezien en gedragen mogen weten.

Dat al wat leeft beschermd mag worden
en gezien als kostbaar
in uw ogen en de onze, bidden wij.
Dat U nooit loslaat wat uw hand begon,
en dat wij uw schepping niet loslaten,
uw mensen niet uit het hart verliezen.

Voor vertrouwen
dat we op goede grond staan,
dat ons leven niet zal stranden,
niet weggevaagd zal worden;
dat U, God, ons niet laat vergaan.
Mogen we zelf dan ook
dat houvast voor anderen zijn,
dat anker dat zekerheid en rust geeft,
die vuurtoren als vast lichtpunt
boven de golven uit.

In de stilte leggen wij voor U neer
wat ons beweegt en bezighoudt.

*Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden
die klinken in de Kloosterkerk,
stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71
ten name van Stichting Kloosterkerk.
U steunt ons werk ermee!*